

Izhaja v Trstu

Vsak petek ob 5. pop.

Rokopisi se ne vračajo. Nefrankovna pisma se ne sprejemajo.

Uredništvo in upravištvo ul. del Lavatolo št. 1, I.

Telefon 18-67.

NARODNI DELAVEC

Posamezne št. se prodajajo po 6 st.

Inserati se računajo na milimetre v širini na kolone, in sicer po 8 stot. za vsaki mm. Za več nego 10kratno objavo pa po dogovoru. Naročnina za celo leto K 4.—; za polin četrt leta razmerno.

Glasilo „Narodne delavske organizacije“ in „Zveze jugoslovanskih železničarjev“.

DELAVCI!

Uslužbenci c. k. jav. skladišč!

Prišel je čas, da izpregovorimo: ali je c. k. finančno ministrstvo voljno ugoditi našim upravičenim zahtevam, in potem — pošten mir; ali pa nas vleče za nos, oziroma nam krati, kar upravičeno zahtevamo od države, in potem — bo, neizprosno boj do skrajnosti!

Ni več časa za besede, z dejanji, z ustrahujočim nastopom pokažimo, da ne odnehamo niti za las od svojih zahtev. Vabimo vas, da pridete vsi do zadnjega na

veliki protestni shod,

ki se vrši v nedeljo dne 10. julija 1910, točno ob 10. uri dop. v gledališki dvorani „Narodnega doma“ v Trstu.

DNEVNI RED:

Dajmo pošten odgovor c. k. finančnemu ministrstvu!

Delavci! Od vas je odvisno, da postane nedeljski protestni shod sijajna manifestacija za naše zahteve. Po tržaških ulicah, ramo ob ramo pokažimo, da se ne šalimo!

TRST, dne 7. julija 1910.

ODBOR N. D. O.

Slovenija pod zastavo N. D. O.

Velika dobrotnica tržaškega narodnega delavstva — „Družba sv. Cirila in Metoda“ — je praznovala prošlo nedeljo petindvajsetletnico svojega obstoja. Kaj pomeni teh petindvajset let delovanja naše šolske družbe za nas tržaško narodno delavstvo, to moremo presoditi edino le mi sami, mi tržaški narodni delavci.

Koliko nas samih, koliko naših otročičev bi bilo danes izgubljenih v tujski povodnji, da ni bilo edine rešiteljice, naše šolske družbe, ki je otela nas in naše otroke pretečnega narodnega pogina, potujčenja in nas in našo dečo s poukom v našem milem materinskem jeziku ohranila našemu narodu, naši slovenski domovini.

Iz dna srca mora biti hvaležno narodno delavstvo v Trstu tej svoji res pre-skrbni, dobri mamici, saj je skrbela zanje dolgo četrto stoletje boljše, kakor bi mogla sarketi zanje lastna mati. Saj je skrbela zanje, ko se ni brigala zanje tista, ki se tako rada in s tako bahavostjo imenuje mati vseh avstrijskih narodov — naša preslavna c. k. avstrijska vlada, ki pa ima zlasti za naš narod v Trstu namesto materinske ljubezni le prerada pripravljen mačehinski brč.

Naša šolska družba je praznovala v nedeljo petindvajsetletnico svojega materinskega delovanja. Narodno delavstvo tržaško, združeno v naši „Narodni delavski organizaciji“, je ob tej priliki hotelo pokazati tej svoji veliki dobrotnici, da zna in hoče biti hvaležno. Priznati se mora našemu delavstvu, da ni nikdar pozabilo dolžnosti, ki jih ima napram „Družbi sv. Cirila in Metoda“, saj gotovo velik del onih doneskov, ki se izkazujejo kot prispevki tržaških Slovencev, izhaja iz žljavih rok tržaškega narodnega delavstva, saj narodno delavstvo porabi vsako priliko, da od svojega pičlega zaslužka tudi v najneugodnejših življenjskih razmerah položi svoje skromno, a zato gotovo prav tako upoštevano vredno darilce domu na oltar, D.

ako hočemo biti odkritosrčni, bilo je že stoinsto slučajev, ko je zadnji vinar iz delavčevega žepa šel v pušico „Družbe sv. Cirila in Metoda“, dasiravno bi bil drugje tako silno potreben. Ob takem mišljenju našega delavstva je pač umljivo, da je hotelo ob priliki petindvajsetletnice naše šolske družbe še prav posebej pokazati družbi svojo hvaležnost.

Družba je praznovala svojo petindvajsetletnico v središču Slovenije, v beli Ljubljani. Mogočne trume njenih prijateljev so prihajale v Ljubljano, da proslave ta veliki dan, in da je tržaško slovenstvo, zlasti pa tržaško narodno delavstvo umevalo pomen tega dneva, je pokazalo njihovo veliko število, v katerem je pohitelo na to slavlje. Do tisoč tržaških Slovencev je pohitelo v Ljubljano, da tako izkaže čast „Družbi sv. Cirila in Metoda“ na njenem delovanju, da ji izkaže svojo hvaležnost. Od vseh strani Slovenije so prispeli narodni brambovci, mogočne množice so jih sprejemale, a na čelu vseh teh navdušenih braniteljev narodove posesti in svobode se je vila naša modra zastava.

Pod zastavo narodnega delavstva so se ta dan zbrali vsi oni, ki imajo smisla in volje za narodnoobrambno delo, vsi oni, ki hočejo čuvati in varovati posest našega naroda, ki hočejo posvetiti vse svoje moči v obrambo pravic našega miliga slovenskega rodu in jezika!

Vsi delavci za narod — pod zastavo narodnega delavstva!

Ali ni to res značilno? Ali ni to pojav, velepomemben za vsega našega naroda bodočnost?

Pod zastavo narodnega delavstva se zbira vse, kar misli in čuti za naš narod, za njegovo obrambo, pod zastavo tistega narodnega delavstva, ki je včeraj še tlačeno in zaničevano od vsakogar v topi resignaciji životarilo svoje suženjsko življenje in se izgubljalo v vedno silnejše navalujočem morju tujčevstva, danes pa, in to pred vsem po zaslugi naše dobre matere „Družbe sv. Cirila in Metoda“, ponosno dviga svojo glavo in svojo krepko žuljavo pest ter neustrašeno gradi svojemu narodu nepremagljiv obrambni zid s svojimi lastnimi prsi. Ob tem obzidju se mora zlomiti vsak sovražni napad, pred takimi branilci se mora spustiti v tek vsak sovražnik.

Ponosno je narodno delavstvo na svojo zastavo, s ponosom ga navdaja pojav, da je videlo zbrano pod svojo zastavo vse narodne brambovce, in prav to mu bo v vzpodbudo, da bo od dne do dne tem vstrajnejše, tem navdušenije stopalo v boj za svoja ter svojega rodu in jezika prava, da se bo s tem večjo hvaležnostjo spominjalo svoje rešiteljice iz tujčevih suženjskih verig — „Družbe sv. Cirila in Metoda“.

Narodno delavstvo! „Co Čech, to Sokol“, pravi Čeh, mi papravimo: **Kar je narodni delavec, je narodni brambovec, je zvest sin svoje skrbne matere „Družbe sv. Cirila in Metoda“! Zato pa:**

Naprej pod našo modro zastavo!

.. ZVEZA ..

JUGOSLOVANSKIH ŽELEZNIČARJEV. Provizijski statut za delavce pri južni železnici.

Redkokedaj pride kaj dobrega odzgor, in to se je tudi uresničilo sedaj, ko je generalna direkcija južne železnice izdala nove izvršilne določbe k provizijskemu statutu. Poglejmo torej nekoliko to najnovejšo „dobroto generalnega ravnateljstva“. Pri posameznih točkah bomo dostavili svoje mnenje, ki se pač ne bo strinjalo z mnenjem onih visokih gospodov na Dunaju, ki vidijo menda v železniških uslužbenih le tovarno živino, ne pa človeka, ki ima menda tudi pravico do življenja, človeškega življenja, s prav takimi pravicami, kakor kak visoki gospod na Dunaju, ka-

teremu so nametali toliko zlata okrog vratu, da bi preprost železničar najmanj par tednov žujim lahko prežvil sebe in svojo družino. Poglejmo torej, kaj pravijo te nove izvršilne določbe.

K § 2 provizijskega statuta.

„Prijava delavca za sprejem v provizijski institut se sme izvršiti:

a) če je delavec tri leta nepretrgoma v službi južne železnice.

Za pretrganje službene dobe velja med drugimi, če je šel delavec kot pričuvnik (Ersatzreservist) k osemte-denski vojaški izvežbi; v tem in v vseh drugih slučajih pretrganja službene dobe, se začne triletni rok od dneva zopetnega vstopa delavčevega. Izpregled pretrganja službene dobe, ki ga je delavec dosegel z ozirom na pravico do dopusta ali bolnine, je glede na triletni nepretrgani rok, ki ga zahteva provizijski statut, brez vpliva.“

Tako torej! Če je delavec klican k osemte-denski vojaški izvežbi, recimo, ko ko mu manjka komaj še par tednov do treh let, po katerih bi mogel pristopiti k provizijskemu institutu, izgubi ta skoraj dopolnjena tri leta in mora po osmih tednih, ako zopet pride k železnici, iznova služiti polna tri leta, da si pridobi pravico pristopa k provizijskemu institutu. Tako negramo oškodovanje delavskih koristi je pač res mogoče edino le pri c. k. privilegirani južni železnici, kjer bodi menda uslužbenec le ...

Skrajno ... glede izpregleda pretrganja službene dobe z ozirom na pravico dopusta in bolnine. Določba pravi, da je tak izpregled brez vpliva na triletni rok, ki ga zahteva provizijski statut. Kako brez vpliva? Torej če dobi delavec dopust ali oboli in se mu to pretrganje službene dobe izpregleda, kako to ostane brez vpliva na triletni rok nepretrganega službovanja, kakor ga zahteva provizijski statut? Ali tako, da se mu oni čas, v katerem ni bil v službi, ono pretrganje službe ki se mu je izpregledalo, izpregleda tudi glede na triletni rok, ki ga zahteva provizijski statut, da mu torej ni treba iznova začeti služiti tri leta; ali pa tako, da oni izpregled ne velja za triletni rok in mora delavce po zopetnem vstopu v službo začeti iznova služiti tri leta. Tako, kakor se glasi ta določba sedaj, je nemogoče vedeti, kaj hoče generalno ravnateljstvo povedati žnjo. Vsekako se lahko tolmači tako, kakor jo bo pač hotel tolmačiti dotični predstojnik. Stem se pa daje prilika predstojnikom, da tolmačijo to določbo za svoje ljubljence ugodno, za tiste uslužbence pa, ki jim niso vsi, po neugodno. Pristranosti protekciji in korupciji se tu odpirajo vrata na stežaj in to prav s pomočjo določeb, ki bi morale biti tako jasne, da bi bilo vsako pristransko tolmačenje že iz začetka popolnoma izključeno. Hvala lepa slavni direkciji za take dvoumne določbe! Saj je pri južni železnici že itak dovolj lumpari, sedaj naj jih pa še ravnateljstvo samo naravnost izživlja s svojimi nerazumljivimi določbami. Je pač hotel biti dotični visoki gospod, ki je skoval to določbo, strahovito „kunšten“, a je pri tem napravil le velikansko neumnost, kakor se to pač navadno dogaja pri raznih visokih gospodih.

Določba se glasi potem dalje:

„b) Delavec se sme prigrasiti k provizijskemu institutu, ako je bil 1. onega meseca, v katerem se mora izvršiti prijava, preiskan po železniškem zdravniku; preiskava se pod nobenimi pogoji ne sme izvršiti pred tem rokom; zdravniška spričevala, izdana pred tem časom, se bodo brezpogojno zavračala. Zdravniško spričevalo se

sme izgotoviti samo na predpisanem vzorcu (f. št. 129);

c) ako se je doprinesel dokaz, da je delavec popolnoma zadostil svoji vojaški prezenčni službi ali da sploh ne spada pod vojaško dolžnost.

Ob času sprejetja morajo biti podani vsi pod a) b) in c) podani predpogoji. Tako se torej sme delavec, ki je od 1. 1905 nepretrgoma v službi južne železnice, ki pa je bil šele meseca aprila 1911 pri tretjem naboru spoznan za nesposobnega za vojaško službo, ali katerega je železniški zdravnik šele ob tem času spoznal sposobnega za sprejem v provizijski institut šele v mesecu majniku 1911 prijaviti za sprejem v provizijski institut.“

Torej zdravniško spričevalo velja samo tedaj, ako je bilo izdano 1. v mesecu. Kaj pa če delavec tisti dan ne dobi železniškega zdravnika doma? Vzemimo n. pr. železniškega zdravnika v Litiji, kateremu pripada osobe proge v približni dolgoti 40 kilometrov, od Zagorja do Zaloga. V kolikih slučajih se lahko prigodi, da delavec ne bo dobil 1. v mesecu zdravnika doma; ako pride dan prej, zdravniško spričevalo ni veljavno, ako pride dan pozneje, tudi ne, ker ni več 1., kajti določba zahteva strogo preiskavo dne 1. v mesecu. Na vsak način izgubi tu delavec en mesec. Hm, res imenitna določba, vsa čast!

In sedaj pa določba glede vojaške dolžnosti. Že prva točka pravi, da delavec izgubi pravico do pristopa k provizijskemu institutu, ako odide na osemte-densko vojaško izvežbo. To je velika kanksa krivica, ki se še poostruje z določbo v točki c) in pojasnilom ki jej sledi. Pri tretjem naboru itak jemljejo nabornike 1. še k pričuvi (Ersatzreseve), saj jih gre mnogo že iz drugega razreda, in če vzamejo potem delavca leta 1911 v tretjem razredu, delavca, ki je služil recimo, kakor pravi omenjeno pojasnilo, že od leta 1905 pri južni železnici, torej že celih šest let, in gre ta delavec meseca oktobra 1911 k vojaški izvežbi za osem tednov, pride meseca decembra 1911 zopet nazaj k železnici, mora ta uboga para čakati potem zopet cela tri leta, torej do decembra 1914, da ga sprejmejo v provizijski institut — po devetih letih železniške službe z edinim pretrganjem osmih tednov! To je vendar škandal, ki je mogoč samo pri južni železnici! Devet let vleči kot črna živina, potem imaš šele pravico, da dobiš pravico, da boš smel za svoj lastni denar, ko boš popolnoma izmogan, dobivati nekako beraško pokojnino, katere je preveč, da bi poginil, premalo pa, da bi mogel živeti.

Pa kaj se še vse p. tem zahteva.

Ako ima delavec različno visoke plače, se mora pri prijavi k provizijskemu institutu navesti tista mezda, ki se smatra zanj za redno.

Saj vemo, da se pri južni železnici uporabljajo delavci za dela, ki bi jih morali izvrševati uslužbenci, nameščeni na sistemiziranih mestih. Delavec ima pač tedaj kako doklado, dobiva nekaj več, kakor pa pri svojem rednem delu, toda za provizijski institut to ne velja, tu velja samo redna mezda navadnega delavca, dasiravno delavec opravlja leta in leta službo, ki bi jo moralo pravljati sistemiziran uslužbenec.

Zahtevajo, da mora delavec poleg zdravniškega spričevala doprinesiti vse osebne vojaške dokumente, oziroma dokaze, da je popolnoma zadostil naborni ali vojaški dolžnosti, da plačuje vojaško takso itd., na vsak način pa mora predložiti izvirni krstnilist. Seveda vse to na svoje stroške. Potem naj pa še govore gospodje na Dunaju, kako dobroto so ustvarili železniškemu delavstvu stem provizijskim institutom!

Res ni čudno, da se delavstvo naravnost boji tega provizijskega instituta in se mu rado odtegne. Toda tudi za ta slučaj

je ravnateljstvo temeljito „poskrbelo“. Evo določbe:

„Delavci, ki prosijo, da se oprostijo dolžnosti pristopa k provizijskemu inštitutu, naj se opozore, da se takim prošnjam ugodi le v prav posebnih izjemnih slučajih, ako so za to zelo važni vzroki; prijava takih delavcev se mora izvršiti vedno ob terminu in se mora priložiti prošnja za oprostitev in vse predpisane priloge.“

Tako torej, če uvidiš, da ti je ta provizijski inštitut le v škodo, ne pa v korist, se ga niti odkrižati ne moreš, ako tvoj slučaj ni „prav poseben“. No, res velikansko ljubezen do delavstva pač res kaže ta preslavna generalna direkcija!

Izmed ostalih določb navajamo le še sledeče:

Ako je delavec premeščen od enega službenega mesta k drugemu, ste dolžni izvršiti tozadevno prijavo obe službeni mesti, torej ne delavec. Ako torej nastane vsled neprijave kake posledice, so odgovorna dotična službena mesta, ne pa delavec.

Doneski v provizijski zaklad se odtrgujejo ob določenih rokih od delavčeve mezde in se vstavljajo v mezde izkaze. Ako bi pa izjemoma ne bilo iz kateregakoli vzroka mogoče vstaviti teh odtegljajev v mezdni izkaz, se doneski potem ne odtegnejo od plače, temveč se morajo v gotovini iztirjati od obvezancev. Nikakor ne gre sprejemati odtegljajev za provizijski inštitut vstavljati v naknadne mezde izkaze.

Kdo ima pravice pristopa. **2. dnem 30. junija 1910. ugasne pravica pristopa** za one delavce, ki do sedaj še niso pristopili k provizijskemu inštitutu, ki pa so bili pred 1. januarjem 1910 sprejeti v službo južne železnice in so 1. januarja 1910 dovršili triletno nepretrgano službeno dobo, pa so že prekorčili 35. leto svoje starosti.

Po 30. juniju 1910. se omenjenim delavcem pristop k provizijskemu inštitutu ne dovoli več pod nikakim pogojem.

Ker je bil ta cirkular izdan na Dunaju dne 22. junija, so pač gospodje pustili tem delavcem pač malo časa. Zahtevali so pač, da naj se vsi taki delavci obveste o tej določbi, da naj celo to obvestitev potrdijo s svojimi lastnoročnimi podpisi, in da predstojniki te podpise dopošljejo do 1. julija na Dunaj. Radovedni smo le, koliko takih delavcev je bilo pravilno obveščenih o tej določbi?

Za danes zaključujemo o tej stvari, povrnimo se pa še ob priliki k njej, kajti prepričani smo, da bo pritožeb kar deževalo, kar je ob velikanski „jasnosti“ teh določeb pač popolnoma umljivo.

zjž — Iz skladišča c. kr. drž. železnice v Gorici nam prihaja toliko pritožb, da bomo skoraj morali otvoriti posebno rubriko za ta oddelek, če hočemo priobčiti vsaj polovico teh pritožeb. Predno pa začnemo s priobčevanjem poročil o teh škandaloznih razmerah, pa priporočamo ravnateljstvu c. kr. državnih železnic v Trstu, da se informira samo o vnebokričecih krivicah, ki se gode uslužbenecem skladišča c. kr. državnih železnic v Gorici, uslužbenecem pa, da nekoliko potrpe, sčasoma spravimo vse na dan, in prepričani smo, da bomo tudi napravili konec krivicam, ki se jim gode.

zjž — Z Opčin nam zopet pišejo: Gospod urednik! Zopet Vas nadlegujemo, kajti tudi pri nas noče biti zgage konec. Eno tistih peresec štiriperesne deteljice, menda tudi Vam znani Golnar, se čuti zelo, zelo užaljenega zaradi dopisa z Opčin v Vašem listu, in nas pozivlja, kakor smo izvedeli po drugih, v Kopačevem listu, da naj preklučemo, kar smo pisali, sicer da nas smatra za lažnike in tatove njegovega poštenja. Mi mu svetujemo nato, da naj le kar pošlje popravek v „Narodnega Delavca“, ako smo kaj takega pisali, kar ni res. Vi, gospod urednik, bodete gotovo radevolje sprejeli popravek. Ako pa tega ne storijo, pa ostanemo pri svoji trditvi, da je res, kar smo pisali. Golnar naj bo mož, pa bo vse dobro. Če nas pa hoče še nadalje izzivati, bomo pa govorili še glasnejše. — Nekaj drug tiček, katerega pa nočemo sedaj še imenovati, se nam pa zdi naravnost smešen. Ta možič, od katerega smo vedno pričakovali, da nam pokaže patent za svoj demokratizem, nam bo kmalu pokazal patent za kaj drugega, namreč da je veliko več, kakor smo pa mi drugi. Ali to še ni vse. Tak patent menda noče tudi za svojo „gnadjivo“, češ da bo še ona več kakor so pa naše žene. Za svoje otroke bo pa menda zahteval kar

apanažo, kakor jo imajo vladarski otroci. Zaboga, naj nam vendar dokaže slučaj, da je bila kaka ženska kaznovana zato, ker ni nosila klobuka; menda se to tudi ne zgodi njegovi „milostljivi“. Pač pa se nam je že prigodilo, da so nam otroke zapodili iz šole, ker jih nismo mogli dostojno obleči, čemur pa nismo mi krivi, kakor bo vedel tudi ta veliki gospod, ki pravi, da naši otroci lahko hodijo razcapani, dočim more njegova visokorodna gospa nositi klobuk. Rekel bo še nazadnje, da naj mi in naše družine le stradamo, češ da drugega itak ne zaslužimo. Le tako, gospod demokrat! Mi vam privoščimo toliko najboljših stvari, da se magari razpočite zaradi njih in vam svetujemo, da si kupite še rdečo pavovo pero in si ga zataknete, kamor hočete, mi vas zato ne bomo zavidali. Povemo vam pa, da pustite nas, naše žene in naše otroke lepo v miru, sicer vam ne pomagajo niti klobuki vaše „milostljive“ niti kaj drugega, da ne bi vam preskrbeli, kar vam gre! Mislimo, da nas razumete!

zjž — Z. J. Ž. in socijalisti. Veliko truda in poštvalnosti je bilo treba, da se je ustanovila Z. J. Ž., ali ustanovila se je in to le zato, da se postavi v bran našim nasprotnikom socijalnim demokratom; ki so na papirju „Slovenci“, v javnosti pa popolnoma nemško-nacionalni. Ako prebira človek časopise, vidi, kako delovanje je pri teh ljudeh, delovanje le za osebne koristi, ne pa v korist slovenskim železničarjem. Vsako društvo železničarjev mora biti stanovsko in strokovno, pa nikakor ne politično, kakor je že upeljano pri socijalnih demokratih, da delujejo le na političnem polju, ne pa v prid železničarjem kot takim, radi tega mora vsak dobro misleči železničar uvideti, da je tako društveno delovanje le v propast, ne pa v korist društvenikom. Pri organizaciji socijalnih demokratov je že tudi veliko puhlega, zato so slovenski železničarji uvideli, da pod tako komando ne morejo vztrajati, pokazali so hrbet socijalnim demokratom in pristopili k Z. J. Ž. Temu je dalo povod vodstvo samo in pa tudi Jože Kopač, ki je vse drugo, kakor pa branitelj železničarskih interesov, ki je politični agitator socijalno-demokratske stranke. Ako je železničar kot tak organiziran, potem je sveta dolžnost organizacije, da deluje za stanovske in politične interese. Z. J. Ž. deluje za politično-strančarske interese. Z. J. Ž. deluje in doseglo boljše bodočnosti slovenskih železničarjev, hočejo ti rdeči gospodje odbijati železničarje od naše organizacije, ker se boje izgube članov in posebno pa suše v svoji blagajni. Z. J. Ž. se je ustanovila pred par meseci, ali delovala je dosedaj tako neumorno, da ji je le čestitati. Razprostrla je svoje peruti na vse strani naše mile slovenske domovine, namerila je svojo pot tudi v zeleni Štajer ter ustanovila podružnico celo v nemško-nacionalnem mestu Mariboru. Ta podružnica raste in procvita od dne do dne in res hvalevredni so mariborski tovariši, da se niso zbalii ljutega sovražnika, temveč krepko in odločno stoje na braniku za naše pravice.

Ustanovljenih je tudi še več drugih podružnic na Primorskem, na Krasu, na Kranjskem je ustanovljena dosedaj v Kranju podružnica, katerega šteje tudi precejšnje število članov. Želeti bi pa bilo, da bi se jih oglasilo še več. Ne morem pa molčati, srca mi utripa bolečin, ko vidim, da v glavnem mestu Slovenske, v beli Ljubljani, naši tovariši slovenski železničarji še vedno spe zimsko spanje. Vzdrnite se vendar in delujte, da se ustanovi podružnica Z. J. Ž. Ali ni to sramotno, da so vas prehiteli slovenski železničarji v Mariboru? Ali nimate popolnoma nič narodnega čuta v sebi, ali ste postali tako mlačni, da se ne upate na dan in se ne upate pokazati, da ste slovenski železničarji v Ljubljani? Na delo, bratje, tovariši, pogum, vzdrnite se! Sploh je dela treba povsod! Delovanje mora biti neumorno. Delati mora vsak član, posebno pa še, ako ga je doletela čast, da je bil še voljen za odbornika, kajti veže ga sveta dolžnost, da tem bolj deluje v korist svojih tovarišev in društva, posebno pa da se redno udeležuje vsake seje, ako ni službeno zadržan, ker je prav tu prilika, da se lahko veliko stori v korist društvu in tudi posameznim članom. Torej le na delo! V boj za naše pravice in doseči mora slovenski železničar, da ga ne bodo zapostavljali in prednost dajali tujcem Nemcu ali nemškutarju, ker na slovenski zemlji hočemo ostati mi gospodarji!

zjž — Podružnica Z. J. Ž. „Kranj“ priredi dne 10. t. m. v prostorih gospe Magde Rant (kolodvorska restavracija) svojo vrtno veselico. Pri veselici svira godba slavne požarne brambe kranjske. Na

programu je srečolov, šaljiva pošta, ples in prosta zabava. Ker je čisti prebitek namenjen v korist podružnice in njenih obolelih članov, se predplačila hvaležno sprejmejo. V slučaju slabega vremena se veselica preloži na nedeljo dne 17. t. m. Vstopnina za osebo je 60 vinarjev.

Domače vesti.

d — Dvojna mera v prosti luki.

Pisali smo že svoj čas o dvojni meri, s katero merijo pri upravi c. kr. javnih skladišč v Trstu, in tedaj smo poudarjali, da je tako postopanje vredno vsega obsojanja in to tembolj, ker so javna skladišča državna podjetja. Rekli smo tedaj, da gotovo ne opravičujemo nikogar, ki se pregreši proti zakonom, rekli smo, da je vsak prestop, zlasti zadevajoč tuje imetje, vreden kazni, toda rekli smo pa tudi, da je tu treba stroge nepristranosti. Ako kak uslužbenec c. kr. javnih skladišč zakrivi kak tak prestop, kaznujete ga, toda biti mora pri tem pravica za vse enaka. Ako je s takim prestopkom združena odpustitev iz službe, dobro, naj to velja za vsakogar, ako že mora biti tako, toda ako se sprejemajo taki odpustenci zopet v službo, naj se sprejme vsak, ne pa samo tisti, kateri se zna temu ali onemu italijansko narodnemu ali socialnodemokratskemu delovodji prilizniti, ali pa zato, ker je sam Italijan ali socialni demokrat, dočim naj bi pa bila slovenskemu delavcu, ako se je dal zavesti k takemu prestopku, vsaka vrnitev že na prej izključena in to edino zato, ker je Slovenec. Ne, take dvojne mere si ne bomo pustili nastavljati, pa naj velja, kar hoče. Enaka pravica za vse, pa naj bo to potem tisti Sossich, ki zmerja slovenske delavce z „ušivci“, ali pa navaden slovenski volar ali pometlač. Sicer se pa tudi na drug način kaže ta dvojna mera pri gospodi v prosti luki. Evo primera. Pred kratkim je bil neki uslužbenec c. kr. javnih skladišč, neki Gerin, v pretepu zaklan na tržaški ulici. Naj nam se ne očita morda, da ne spoštujemo mrtvih, ako povemo v dokaz dvojne mere, s katero se meri v prosti luki, da ta Gerin ni bil prav posebno čist glede na tisto zapoved, ki pravi, da pusti v miru, kar ni tvojega, a je bil vendar uslužben v c. kr. javnih skladiščih. Vršil je njegov pogreb in šla je za pogrebom dolga vrsta gospode iz c. kr. javnih skladišč, med njimi tudi n. pr. inspektor Polacco, Neth, potem Scabini in drugi taki. Prav je tako, da pozna gospoda delavca vsaj tedaj, ko ga ni več. Toda — umrl je tudi uslužbenec c. kr. javnih skladišč, dober delavec, poštenjak od glave do pete, na katerem ni bilo niti najmanjšega madeža, Milan Skrinjar, in človek bi mislil, da bo pri njegovem pogrebu navzočih vsaj toliko gospodov, kakor pa pri Gerinjevem pogrebu. Ali da, poštenjak je bil Skrinjar, imel pa je na sebi velikanski madež, neodpušljiv greh — **bil je Slovenec!** — in pri njegovem pogrebu bi bil zastoj zastoj iskal z lučjo ob belem dnevu raznih inspektorjev in drugih takih visokih zverin iz proste luke ntega je spremilo k zadnjemu počitku edino le preprosto delavstvo! **Bil je pač Slovenec in za gospodo v prosti luki bi bil neodpušljiv greh, ako bi spremila k zadnjemu počitku delavca Slovenca! Torej celo v grob sega pri gotovih ljudeh v c. kr. javnih skladišč sovražstvo do slovenskega naroda in tistih, ki ga ne marajo zatajiti! Torej celo tu tako očitna dvojna mera!** — Na vse to vprašamo edino le še: **Ali more še imeti delavstvo zaupanje do takih c. kr. uradnikov?**

d — Resnični čast. V zadnjem času je tržaško spedijsko podjetje „Balkan“, ki se je ustanovilo ob velikanski reklami s svojo „narodnostjo“ pred par leti, otvorilo svojo podružnico v Ljubljani in tudi ob tej priliki udarilo na veliki boben s svojo „narodnostjo“. Molčali smo neka časa, ali kar je preveč, je pa le preveč. Povemo torej vsem in vsakomur: **Narodnost kakega podjetja nikakor ne obstoji v tem, da ima svojo napisno desko ozaljšano z napisih vseh mogočih slovenskih jezikih, dočim paje vse njegovo poslovanje vse drugo kakor pa narodno! Spedijsko podjetje „Balkan“ nima niti najmanjše pravice, da bi se imenovalo narodno, zakar je najboljši dokaz to, da zavedni, odločni tržaški slovenski narodnjaki naravnost odsvetujejo Slovincem, ki prihajajo od zunaj v Trst, da bi se obračali na to podjetje. Spedijsko podjetje „Balkan“ ima uslužbene ljudi, ki so najzagriznejši**

nasprotniki vsega, kar le diši po slovenskem, ljudi ki nimajo niti pojma o slovensčini, med delavstvom se najdejo celo regnikoli! Spedijsko podjetje „Balkan“ pošilja celi tržaški javnosti kot odločnim Slovincem znanim osebam italijanske račune itd., pošilja k Slovincem svoje osobje, ki ne zna niti besedice slovenski! Slovensko delavstvo pozna jako dobro to podjetje in se ga izogiba kakor vrag križa. Ali se sme potem še imenovati tako podjetje narodno? Da, narodno, ako naj ta narodnost obstoji v tem, da naj bi mu slovenski narodnjaki polnili blagajno. Za tako narodnost pa — lepa hvala! Toliko, da se ne bo varala slovenska javnost! Če bi pa želelo „narodno“ spedijsko podjetje „Balkan“ še kaj več, smo pa pripravljeni postreči s podrobnostmi, ki bodo temu „narodnemu“ podjetju gotovo v veliko čast in slavo!

d — Ali res ni Slovincem v Trstu?

Na drugem mestu omenjamo, koliko ima zahvaliti narodno delavstvo v Trstu „Družbi sv. Cirila in Metoda“, ki ohranja slovensko delavstvo v Trstu slovenskemu narodu. Z narodno nam nasprotne strani se vedno kriči, da ni Slovincem v Trstu, da ni slovenskih otrok, da so slovenske šole nepotrebne. Pred seboj imamo jako lep dokaz, kako vnebovpihoče bedasto je tako kričanje naših narodnih nasprotnikov. — letno poročilo II. slovenske dekliške šole Družbe sv. Cirila in Metoda v Trstu, v ulici Acquedotto. Koncem letošnjega šolskega leta je šel ta zavod v treh razredih 152 učenk, 150 Slovenk in 2 Hrvatice. Prvi razred je šel 56 učenk, od teh 51 rojenih v Trstu, drugi razred 50 učenk, od teh 41 rojenih v Trstu, tretji razred pa 46 učenk, od teh 35 rojenih v Trstu, torej od 152 učenk 127 rojenih v Trstu. Torej, ali je to dokaz, vsaj v malem kje so namreč drugi razredi, ki jih vzdržuje Družba sv. Cirila in Metoda, da je naša zahteva po slovenskih ljudskih šolah v Trstu tako upravičena, da ne more o njej podvomiti niti naš najzagriznejši sovražnik! — Iz omenjenega šolskega poročila beležimo tudi hvalevredni način, kako šola navaja našo deco k varčevanju. Na prošnjo šolskega vodstva je prepuslila „Trgovsko-obrtna zadruga“ šolski deci hranilne pušice, v katere je 70 deklic v kratkih treh mesecih nabralo okrog 600 K. Res hvalevredno! Želeti bi bilo, da se to uvede na vseh naših šolah, kakor bi bilo tudi želeti, da bi izdajale vse naše šole tako velepočutna šolska poročila.

d — Škandalozne razmere v tržaški luki. Bognedaj da bi bili tako malenkostni, da bi se ustrašili vsakega nagega človeškega telesa. saj smo ljudje, a kar je prav, je prav. Delo pri nakladanju premoga je pač tako, da človek ne more ostati pri njem čist, in delavci, ki so zaposleni pri tem delu, so pač res potrebni vode, da se očistijo po svojem delu. Ali le gledat naj gre kdo, tam gori od zadnjega skladišča v prosti luki pa tja dol do zadnjega kota pristanišča, a našel ne bo niti ene naprave, kjer bi se delavec, ki je nakladal premog, mogel pošteno omiti oziroma skopati. Da ni ravno najprijetnejše nositi oni premogov prah po celem svojem telesu, bo pač vsakdo umel, umeti tega pa noče niti naša javna skladišča niti nobena izmed vseh paroplovnih družeb, pri katerih so zaposleni ti delavci. Ali naj bi ubogi delavec še plačeval pristojbino v tem ali onem kopališču, da bi se po svojem delu mogel očistiti, ali naj bi od onega svojega borgega zaslužka še za to metal denar proč, ali pa naj bi hodil kar tak na svoj dom? Malo prevelika zahteva je to, in zato si delavec pomaga, kakor in kjer si pač more. Zato vidimo danzadnem napol nage delavce v prosti luki, na raznih pomolih, tudi na pomoči sv. Karla, kjer se omivajo in snajžijo. Rekli smo že, da nismo kake angleške stare ali mlade device, ki se ustrašijo vsakega koščka gole človeške kože, ali če se v drugih okoliših toliko gleda na javno dostojnost, naj skrbi oblast, da se tudi tu zadosti javni dostojnosti, toda to ne morda stem, da bi c. kr. policija odvajala v zapor delavce, ki so na tak način prisiljeni skrbeti za svojo telesno snago, temveč stem da prisili upravo javnih skladišč oziroma naše paroplovne družbe, da napravijo v neposredni bližini nakladišč premoga kopalne naprave za delavstvo. To je nujna potreba delavstva, in če ima javna oblast le količkaj smisla za socialne potrebe, bo ukrenila tu vse potrebno, da se zadosti tem potrebam. Stem bi pa bilo obenem tudi zadoščeno tistim ozkorsnim dušicam, ki se, najbrž takointako le zaradi lepšega, pohujšujejo nad golimi telesi umirajočega se delavstva.

**Čisti dobilek tega Vašega prvega go-
spodarskega podjetja je namenjen le
Vam in Vaši sveti stvari!**

ničke delegate na glavnu skupštinu prometne bolesničke blagajne civilnih uradnika c. i kr. mornarice.

Social-demokratske novine su se uspišale o tim izborima, te su iste prikazale kao veliku pobjedu „organizacija radničkih“. I mi tvrdimo, da su iste velika pobjeda „radničke organizacije“, no koje, to će izkazati niže priopćeni brojevi i faktični rezultati.

Dok je za prošlu periodu bilo izabrano 150 delegata, ovoga puta imalo ih se birati 174. Interes za izbore je bio općenit, što je i naravno, kad se pomisli, da bolesnička blagajna posjeduje rezervni fond od K 339.196.16 i da je ista socialna ustanova, s kojom su skupćani interesi 7.099 uradnika.

Dok su prošli put bile dvije liste, i to jedna social-demokratska, a druga združenih protivnika social-demokrata, ovaj put je N. R. O. istupila samostalno te je kandidirala u svim direkcijama. Social-demokrati naprotiv nису se u trim direkcijama niti usudili kandidirati.

Glasovalo je sa veljavnimi glasovnicami 5.424 radnika, od tih glasovnicami N. R. O. 3.558 radnika, a za social demokrate 1.866. Po tome je za N. R. O. glasovalo skoro dvostruko više radnika nego za social-demokrate. Još više, za N. R. O. glasovalo je preko polovice svih radnika, zaposlenih kod mornarice.

Biralo se je, kako spomenusmo, 174 delegata u 8 direkcija. Internacionalci su izabrani u tri direkcije (76 delegata), dočim su u svim drugim direkcijama prodrli kandidati N. R. O. (93). Socijal-demokrati bili su izabrani u direkcijama brodogradnje (Schiffbau), gradnje strojeva (Maschinenbau) i kod uprave gradnja (Bauleitung), nu svuda sa takvom malom većinom, da se ne može ni usporediti većinama, koje smo mi postigli prama njima.

Da su pak njihovi predloženci uspjeli u tim trima direkcijama, ima se samo tome pripisati, što su tamo bili pripušteni, pogriješno glasovanju i dečki za zakovnice (Nietenjunge) i šegrti, dočim istima ni na temelju zakona ni na temelju statuta ne pripada pravo glasa. Drugi pak razlog je teror, koji su razvijali širenjem laži na račun naših kandidata, mijenjanjem i otimanjem glasovnica, varanjem itd.

Treće: ovaj je put za prvi put stupila N. R. O. samostalno u borbu, dočim su za social-demokrate glasovali i Taljani i klerikalci in svi drugi naši protivnici.

Tome i samo tome imaju zahvaliti izbor njihovih delegata kod Schiffbaudirekcije i kod Bauleitunga, proti čijem izboru podnešen je sa naše strane protest na c. k. kotarsko poglavarstvo kao nadzornu oblast.

Da se razvidi razmjer glasova, evo ovdje broj glasova iz svih direkcija:

Direkcija	Glasovalo	N. R. O.	Social-dem.
Ausrüstung	517	489	28
Takel	83	50	33
Bauleitung	686	329	357
Schiffbau	1163	505	658
Artillerie	710	451	259
Maschinenbau	875	371	504
Bauamt	1245	1218	27
Sonstige	145	145	—
Ukupno	5424	3558	1866

Iznesmo same brojeve i fakta, koji govore jasnije nego sve, pa bile kako izkićene fraze, koje nalazimo u njihovim listovima, i koji jasno i glasno izkazuju na čijoj li je strani pobjeda, a sada da se malo osvrnemo na njihovo pisanje.

Ističu, da su za N. R. O. glasovali samo težaci, dočim da je svijesno strukovno radništvo glasovalo s njima. Istina, da su težaci u ogromnoj većini glasovali za nas, a zar o i nijesu radnici? Reći će nam: jesu, ali ne znadu, da rasude. Priznajemo donekle i to, nu samo u toliko, što se isti dadu lahko zavesti kojekakvim varkama, i lažima, ko e socijal demokrati šire, a u koliko pojedincima manjka svijest, to im nadomješćuje čustvo narodne pripadnosti.

Što se pak tiče strukovnog radništva, to, u koliko je slavensko, glasovalo je 99% za nas, od drugih pak nijesmo mogli zahtjevati ni očekivati, da za nas glasuju.

Poznato je, da je strukovno radništvo u arsenalu još dandanes u većini nehrvatsko i neslovensko i samo tome ima se pripisati, što je razmjer glasovanja u direkcijama „Schiffbau“ i „Maschinenbau“ njima povoljni.

Nu još jedna stvar. Ističu, da su za nas glasovali samo težaci, da, a zar „Bauleitung“ ne sačinjavaju u ogromnoj većini t žaci, a tu su oni pobjedili, sa 28 glaseva većine varkami i drugim sretstvima, koja smo gori iznesli.

Da je pak i strukovno radništvo u velikom broju glasovalo za nas, dokaz je naša pobjeda u Artillerie-direkciji, koja se smatra elite-direkcijom, što se tiče strukovnog radništva, a u toj direkciji pobjedili smo sa 192 glasa većine, dočim su oni u Schiffbau-direkciji 153, u Maschinenbau 133, a u Bauleitung 28 većine. Naša većina pak u Artillerie direkciji nие samo za svu direkciju sa glasovima težaka iz Vallerlonge, već je i u samom arsenalu naša većina iznosila 24 glasa, a tu bogme o težacima ne mogu govoriti.

Da zaključimo: Izbori delegata za prometnu bolesničku blagajnu bili su pobjeda „radničke organizacije“, samo što da nije social-demokratska, već „Narodna Radnička Organizacija“. U pet direkcija izabrana su 93 naša delegata, dočim social-demokrati ih imaju 76 izabranih u tri direkcije.

Da su i ti izabrani, imaju zahvaliti proturakomitosti, što su dotične komisije pri „Bauleitung“ i „Schiffbau“ pripustile

izboru i članove bolesničke blagajne, koji nijesu imali pravo glasa i protiv čijeg izbora je naložen protekt na c. k. poglavarstvo, a dovoljno smo i mi sau i krivi, buduće se je smatralo, da je uspjeh u tim dvjema direkcijam prilično sjeguran, te se nije upotrebila ni dostatna agitacija (čitavi brodovi su ostali bez glasovnica), ni sretstva, da se opovrgnu njihove laži i spriječe njihove varke.

Nu zadnja nije još rečena, i ako budu izbori uništeni, što bi po zakonu morali biti, jer su se povrijedila i pravila i zakon, tad ćemo se razgovarati i vidit ćemo, na čijoj li je strani većina.

N. R. O. istupila je prvi put samostalno u izbore te je okupila ne samo dvostruko glasova, nego li social-demokrati, već je za nju glasovalo preko polovice svih radnika začlanjenih u bolesničkoj blagajni. S tim smo uspjehom zadovoljni, jer pokazuje našu moć, koja se je i u pobjedi iskazala.

p — Izlet N. D. O. u Pulu. Već sada je zanimanje za izlet, koji priredjuje N. D. O. iz Trsta u Pulu, općenito te ćemo braću dočekati objueručke i nastojati, da im prama našim prilikama čedno učinimo kratki boravak u našem krugu čim ugodniji.

p — Osnatak strukovne skupine zidarskih radnika. U nedjelju obdržavati će se konstituirajuća skupština strukovne skupine zidarskih radnika. To je druga strukovna skupina u N. R. O., a nadamo se, da će brzo slijediti i drugo radništvo primjer zidara. Položaj zidarskih radnika u Puli postupkom social-demokrata postao je veoma težak, te je bilo skrajnje vrijeme, da zidari, koji neće da podnesu terorizam

sudruga iz „Circolo Cattolico“, pristupe boljoj obrani svojih strukovnih interesa. Osnatak skupine je najbolje opovrgnuće izvještaja, koji je bio prikazan kongresu strukovnih internacionalnih organizacija u Trstu, da su u Puli svi zidari organizirani u internacionalnoj organizaciji. To je prosto zavaravanje neupućenih, buduće je u Puli oko 180 zidara, koji nijesu organizirani kot social-demokrata, a to je 1/3 svih zidara.

Odgovorni urednik: STEFAN KOS.
Lastica in izdajateljica: NARODNA DELAVSKA ORGANIZACIJA v Trstu.
Tiska: TISKARNA „EDINOST“ v Trstu.

Filip Ivanišević
: zaloga dalmatinskoga vina :
lastni pridelek v Jesenicah pri Omišu
v ulici Valdirivo 17 (Telefon 1405)
v kateri prodaja na malo in veliko. — Nadalje priporoča slav. občinstvu svoje gostilne „All' Adria“ ul. Nuova štv. 11 in „Al fratelli dalmati“ ulici Zudeche štv. 8 v katerih toči svoja vina I. vrst.

Zaloga likerjev v sodččkih in butilkah
Jakob Perhac
TRST — Via delle Acque — TRST
Veliki izbor vsakovrstnih najslajših in starih vin v butilkah. Postrežba točna. Cene zmerné. Se priporoča svojim rojakom za naročbe bodisi na debelo ali na drobno za razne slavnosti, poroke, krste, družinska pogošćenja itd. Za poletni čas se priporoča malinovec in tamarindo.

Odda se
ena postelja, v ulici del Pozzo št. 2.
vrata 18 pri sv. Jakobu.

Josip Stolf mizarski mojster.
TRST, ulica Belvedere št. 8. izdeluje vsakovrstna miza raka dela

.. Vsi Slovenci v slovensko trgovino! .. V. DOBAUSCHEK

TRST, ul. Glusue Carducci 11 (prej ul. Torrente), TRST.

Zaloga izgotovljenih oblek in perila za moške. Kupujem v veliki množini od prvih tovarn, prodajam mnogo in imam male stroške ter mi je tako omogočen, prodajati po

neverjetno nizkih cenah

Za novo sezono, velikanski prejemki blaga, 5000 oblek za moške in dečke od K 14.— do 60.— Izven tega bogata izbira, kostumov, površnikov, jopičev, telovnikov, hlač, sraje, jopič, spodnjih hlač, nogavic, ovratnikov, manšetov, halj, montur (terlis) in vsih drugih predmetov za moške. Specijaliteta lastnega izdelka za delavce; sraje z kormonskega exforta ter močne hlače in spodnje hlače.

Zgotovlajo se obleke za moške po meri.

Časna krojačnica. Use po nizkih cenah.

Govori se slovensko.

Priporočam se na najtopleje za Vašo blagohotno podporo.

AUSTRO-AMERIKANA - TRST

Redna brzoplovba mej Trstom, Italijo, Grško, Severno in Južno Ameriko.
Prvi odhodi iz Trsta:
23. julija parnik „Oceana“ Nowi-York via Patrasso-Palermo.
28. julija parnik „Sofia Hohenberg“ v Buenos-Aires via Almeria-Las Palmas.
Veliki transatlantski parniki z dvojnimi vijakom, preskrbljeni z obširnimi in luksoznimi inštalacijami, za potnike I. in II. razreda. — Marconijev brzojav.
Za informacije se je oglašiti pri ravateljstvu v Trstu, ulica Molin Placido št. 2. ali pa h kateremu si bodi agentu ali korespondentu družbe.

Podpisani priporoča sl. občinstvu svojo

žganjarno

ulica Petronio številka 1.
A. B

KUPUJTE VSI

Kolinsko kavino primes

-- JADRANSKA BANKA v TRSTU --

Via della Cassa di Risparmio št. 5 (lastno poslopje).

KUPUJE IN PRODAJA

VREDNOSTNE PAPIRJE

(RENTE, OBLIGACIJE, ZASTAVNA PISMA, PRIJORITETE, DELNICE, SREČKE i. t. d.)

VALUTE IN DEVIZE

PREDUJMI NA VREDNOSTNE PAPIRJE IN BLAGO LEŽEČE V JAVNIH SKLADIŠČIH.

Eskompt menic in inkaso, borzna naročila

SAFE-DEPOSITS

Promese k vsem žrebanjem. — Zavarovanje srečk.

Menjalnica

4 1/4 0

VLOGE NA KNJIŽICE

— TEKOCI IN ŽIRO RAČUN —

VLOŽENI DENAR OBRESTUJE

SE OD DNE VLOGE DO DNE VDIGA. : : :

STAVBNI KREDITI - KREDITI PROTI DOKUMENTOM VKRCAJJA. — — —

Uradne ure: 9 — 12., 2-30 — 5.30. — Brzojavi: „JADRANSKA“ — Trst. — Telefon: 1463 in 973.